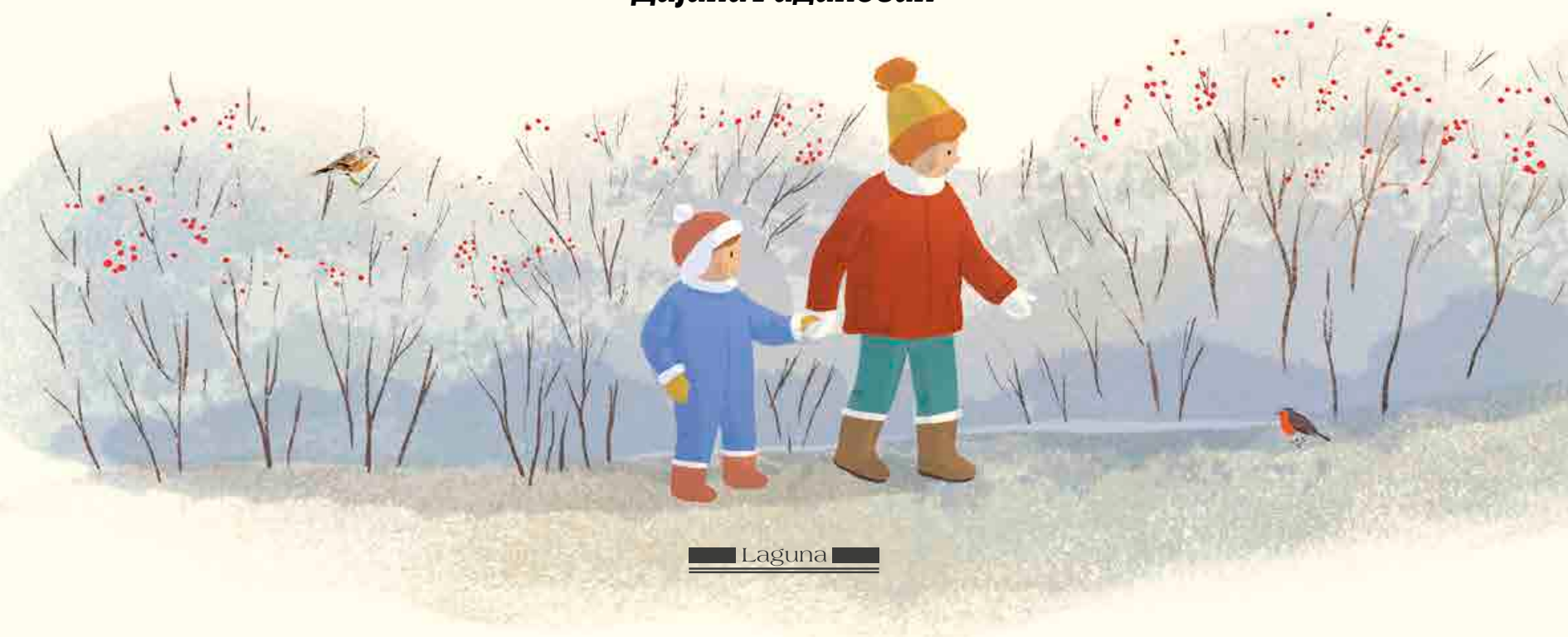

ВЕЛИКА КЊИГА ГОДИШЊИХ ДОБА

Написала
Ана Вилсон

Илустровала
Каролина Рабеј

Превела
Дијана Радиновић

Кет, са којом шетам и пливам кроз
сва годишња доба.

А.В.

Тетки Дорини и течи Павелу, уз захвалност
што су ми од малих ногу подстицали
страст према цртању.

К.Р.

Наслов оригинала
Anna Wilson
A STORY OF THE SEASONS

Text © Anna Wilson 2024
Illustrations © Carolina Rabei 2024
Translation copyright © овог издања 2025, Laguna

Уз посебну захвалност Марку Гернију
на пруженој помоћи и саветима.

Ана Вилсон
ВЕЛИКА КЊИГА ГОДИШЊИХ ДОБА

За издавача
Дејан Папић

Уредница
Сашка Стојаков

Лектура и коректура
Драгослав Баста

Слог и прелом
Стефан Иванковић

Тираж
3000

Београд, 2025.

Штампа и повез
Кина

Издавач
Лагуна, Београд
Краља Петра 45/VI
Телефон: 011/3341-711
www.laguna.rs
е-mail: info@laguna.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

55/59"321/324"(02.053.2)
ВИЛСОН, Ана
Велика књига годишњих доба / написала Ана Вилсон ;
илустровала Каролина Рабеј ; превела Дијана Радиновић. – Београд
: Лагуна, 2024 (Кина). – 127 стр. : илустр. ; 30 cmПревод дела: A story
of the seasons / Anna Wilson. – Тираж 3.000. – Регистар.

ISBN 978-86-521-5576-7
1. Рабеј, Каролина, 1989– [илустратор]
а) Годишња доба
COBISS.SR-ID 158110217

САДРЖАЈ

Увод **4**

ПРОЛЕЋЕ

У шуми **8**

Весници пролећа **10**

У бари **12**

Жабе **14**

На ливади **16**

Гмизавци **18**

У живици **20**

Птичја гнезда **22**

У парку **24**

На реци **26**

На планини **28**

На морској обали **30**

Медузе **32**

ЛЕТО

На морској обали **36**

У морској бари **38**

Морски папагаји **40**

На ливади **42**

Медоносне пчеле **44**

На реци **46**

Јегуље **48**

У живици **50**

У бари **52**

Вилини коњици и водене

девице **54**

У шуми **56**

На планини **58**

У парку **60**

Градске лисице **62**

ЈЕСЕН

У шуми **66**

Шумска мрежа **68**

У бари **70**

У живици **72**

Јежеви **74**

На морској обали **76**

Фоке **78**

На реци **80**

На ливади **82**

Слепи мишеви **84**

На планини **86**

Камуфлирање **88**

У парку **90**

Сеобе **92**

ЗИМА

У парку **96**

Припреме за зиму **98**

На реци **100**

На ливади **102**

Сове **104**

У бари **106**

У живици **108**

Зимски сан **110**

На планини **112**

Планински зечеви **114**

У шуми **116**

У пању **118**

На морској обали **120**

Китови **122**

Смена годишњих доба **124**

Речник појмова **126**

Индекс **127**

УВОД

Свет се непрестано мења, и увек има нешто ново да се открије кад шетате по природи! У овој књизи ћете истражити осам различитих станишта током четири годишња доба, међу којима су и градски паркови, шуме, реке, морске обале и планине.

Видећете како се природа мења у пролеће, лето, јесен и зиму. Свуда нас окружује мноштво неочекиваних ствари. Открићете како се неке животиње прилагођавају да би се заштитиле или омогућиле себи да им зими буде топлије, а лети хладније!

Упознаћете се са животним циклусом јегуља, фока и морских папагаја, сазнати зашто неке животиње тону у зимски сан и научити како пчеле знају где ће наћи најбољи полен. Можда ћете препознати неке биљке и животиње – пробајте да их уочите кад пођете у шетњу.

Где год да живите, застаните на тренутак, осмотрите крај и послушните га у различитим периодима године. Толико се тога збива, чак и зими, кад је свет тиши. Заправо, свако годишње доба прича своју причу!

У ОВОЈ КЊИЗИ ИСТРАЖИЋЕТЕ ОСАМ РАЗЛИЧИТИХ СТАНИШТА ТОКОМ ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ДОБА:

Шуме

Баре

Ливаде

Живице

Паркови

Реке

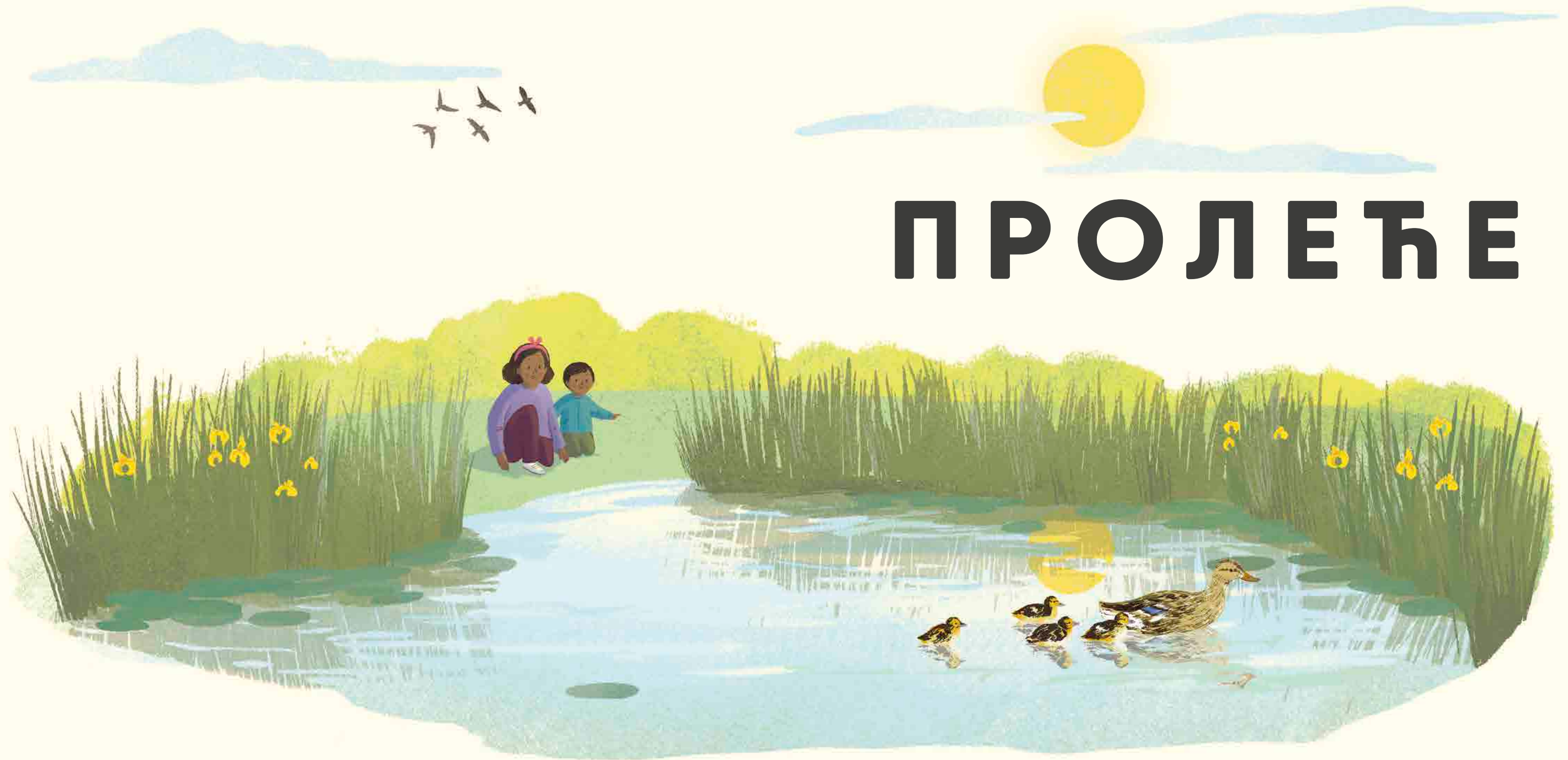

Планине

Морске обале

ПРОЛЕЋЕ

Пролеће У ШУМИ

Ако данас одете у шуму, можда ћете се силно изненадити! Понекад се, после дуге хладне зиме, чини да пролеће преко ноћи дође. У једном тренутку ветар фијуче и морате да обучете дебеле јакне и навучете капу и рукавице кад излазите напоље, а у следећем сунце тако јако греје да вам се чини да је летњи дан. А тако се изгледа чини и цвећу, дрвећу и дивљим животињама...

Цвеће

Погледајте само боје на шумском тлу! Дивљи нарцис ниче, а под густим крошњама беле се изданци сремуша.

Међу крупнијим цвећем крију се и мајушне ливадске љубичице, стидљиве беле мишјакиње и чешуље.

Видите ли како се трњина осула бехаром? А по високом дрвећу већ пупи лишће и ускоро ће све гране озеленети.

Птице

Птице су много бучније него што су биле током зиме. Вредно праве гнезда и певају да означе своју територију и привуку пара. Ускоро ће полагати јаја, из којих ће се излећи птићи.

Кад се птићи излегу из јаја, птице ће и даље имати много посла јер ће ловити инсекте и црве да прехране младе. Срећом, сад кад је топлије, хране има у изобиљу.

Пролеће У ШУМИ

ВЕСНИЦИ ПРОЛЕЋА

Кад видите прве нарцисе, то је сигуран знак да стиже пролеће. Чувени писац Вилијам Шекспир је написао да је нарцис цвет који се усуди да дође пре ластва. Нарцисе ћете видети много пре него што се појаве друго цвеће и животиње!

Пролећно дивље цвеће привлачи мноштво вредних инсеката и ситних животиња, који се биљкама хране и од њих граде своје домове. Ако мирно станете и пажљиво се загледате, видећете пчеле и разне бубе, бубамаре и пужеве, црве и лептире и многе друге како скупљају храну и праве себи дом или гнездо.

Нарцис

Они велики жути нарциси које виђате по парковима и цвећарама прилагођени су и гајени тако да расту у башти. Дивљи нарциси, који расту у шуми, често су ситнији од оних које можете да купите. Латице су им светлије боје, а главица им је мања.

Звончић

Кад нарциси почну да вену, а у шуми процветају звончићи, знате да је пролеће коначно стигло. Ако наиђете на прелеп покров од звончића, онда по свој прилици шетате шумом, старом стотинама година.

Бумбар

Чујете ли гласно зујање? То су можда бумбари, једни од првих чланова породице пчела који се појављују у пролеће. Матице излазе из гнезда у којима су провеле зимски сан и траже згодно место где ће направити гнездо и основати колонију, као што су дрво, густа трава или пак рупа у земљи.

Кад га пронађу, скупљају суву траву којом ће обложити гнездо, па положи око дванаест јаја. Из тих јаја се излегну женке радилице, које после траже полен и нектар.

Касније у току лета излећи ће се и трутови и нова матица. Стара матица ће на крају лета угинути, као и сви трутови и радилице. Кад дође зима, нова матица ће се завући у гнездо и утонути у зимски сан, па се пробудити на пролеће и почети да прави ново гнездо.

Опрашивање планете

Бумбари и бројни други инсекти веома су важни за нашу планету јер опрашују многе биљке и воћке (странице 42–45). Да нема бумбара, оса и пчела, многе биљке би изумрле, а људи би имали знатно мање хране.

Енглези су некада давно бумбаре звали „понизне пчеле“, вероватно зато што живе ниско при земљи.

Сматра се да нарциси потичу из старе Грчке и Рима. Кад су Римљани пре неке две хиљаде година освајали остале делове Европе, могуће је да су са собом носили ово цвеће верујући да је његов сок лековит и помаже им да брже залече ране из битке. Ми данас знамо да је тај сок заправо отрован!

Пролеће У БАРИ

У пролеће је дивно брчкати се у бари. С топлијим данима, сисари и птице су све живахније а и баре врве од живота. Жабе пливају и скакућу окол; а муве, црви, бубе и пужеви хране се, паре и излежу из јаја.

Метеж је на површини ове баре као у центру града. Газиводе се гурају с воденбубама и весларицама, а испод њих нимфе вилиних коњица и ларве пужева и мушица миле и пузе тражећи храну. Седите мирно и пажљиво посматрајте али увек будите опрезни кад сте близу баре.

Воденбуба

Ова сјајна црна буба с тамнонаранџастим ножицама врти се укруг по површини воде. Понекад скочи кад спази неки укусан залагај, а уме и да зарони кад је нешто уплаши и тако побегне!

Обратите пажњу како су јој задње ножице кратке и плоснате као мајушна пераја – то јој помаже да се одржи на површини.

Леђна весларица

Овог инсекта је лако уочити јер заиста личи на мајушни чамац, а и плива уназад као што веслачи веслају! Задње ножице му служе као весла којима се одбацује тик испод површине воде.

Мужјак леђне весларице привлачи женке „песмом“ коју ствара тако што се предњим ножицама трља по глави.

Пљоснати црв

Тело пљоснатог црва може да нарасте до четири центиметра дужине, но кад се излегне из јаја, дуг је свега неколико милиметара. Обратите пажњу на његову плоснату главу и мајушне очи.

Ако се пљоснати црв повреди, одређени делови тела се регенеришу. Ако му се глава одвоји од тела, из ње ће израсти нов реп, а на оном одвојеном репу израшће нова глава!

Барски пуж

Шпицаста кућица барског пужа може да нарасте до пет центиметара. Овај пуж воли велике баре, али живи и у спорим рекама и каналима. Храни се алгама и трулим биљкама, па тако чисти барску воду.

нецир инатод

воденбуба

газиводе

барски пуж

леђна весларица

нимфа вилиног коњица

бели локвањ

плоснати црв